

REDACTIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 «
Pe 1 lună 2 «N-rii de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond; prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscrise nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

TRIBUNA

Statele-Unite ale Austriei-mari.

(Cartea dlui Dr. Aurel C. Popovici).

II.

(vg) Dacă *diagnoza*, așa crede recensentul, a fost cu măiestrie făcută, *receta medicinei* e de o valoare de tot problematică.

Partea a doua are XI capitole:

Rostul principiului de naționalitate. Forma de stat singur posibilă pentru imperiul habsburgic. Sistemul federativ. Hotarele naționalităților. Formațiunea Austriei-Mari. Principiile fundamentale ale unei constituții imperiale federative. Executarea. Excepțiunile antifederaliștilor. Chemarea Austriei-Mari. Priviri în viitor.

La acestea capitole se adaugă apoi un «cuvânt final» (Schlusswort).

În această parte a cărții sale dl Popovici dă, în felul său, soluția problemei austriace.

Ideia i-a dat-o, așa mi-se pare, deputatul austriac *Lienbacher*, pe care îl reproduce la începutul capitolului despre «formațiunea Austriei-Mari» (pag. 305).

Dl *Lienbacher* a zis în camera deputaților din Austria în 23 Dec. 1873 așa:

— Am văzut rețeta dezvoltării noastre constituționale și pot să vă spun precis, cum sună: *Recipe: la un burete, moaie-l în apă și treci cu putere dealungul și dealatul peste tabla, care se numește constituția Statului, a regatelor și țărilor sale; ia apoi o cretă și scrie pe tablă, ce dorește sufletul tău.*

Simplu de tot.

Așa propune și dl Aurel C. Popovici. Împăratul să ia un burete mare, să-l moaie în apă (ori doară în sânge? Red.), să treacă cu el, puternic peste toate constituțiile țărilor sale și apoi pe această «*tabula rasa*» să tragă hotărâre la 15 State Naționale, cari împreună să formeze de-acî încolo Statul federativ al Austriei sub gloriosul sceptru al Casei de Habsburg. Și îndată din Austria nefericită și muribundă se va renaște, ca pasărea Phoenix, «Austria felix».

Dacă statele s'ar înființa și desființa, cum desemnezi cu creta pe tablă ori ștergi ce ai desemnat, atunci, într'adevăr, rețeta dlui Aurel C. Popovici s'ar putea pune în aplicare.

Numai cât viața Statelor și a popoarelor nu este un desemn de cretă, ci este un product al firii, care își are dezvoltarea sa organică.

Nici popoarele, nici statele nu s'au născut din rezonamente logice, ci s'au produs în chip organic sub puterea de fier a legilor evoluțiunii firești.

Viața popoarelor nu este problemă matematică, pe care o poți rezolvi cu facilități,

dacă-i știi rostul, ci este, ca să rămânem pe terenul matematic, o ecuațiune cu mulțime infinită de mărimi necunoscute. Cu aplicarea de reguli matematice ori prin așezarea unui sylogism, fie cât de corect logicește, nu se poate mântui soarta neamurilor.

Înainte de toate cine să poarte buretele? În capitolul intitulat «Esecutarea» (*Die Durchführung*) dl Popovici dezvoltă foarte frumos teza, că buretele îl poate purta numai *Împăratul*. Care va să zică împăratul să octroieze imperiului său noua constituție *făcând dreptate tuturor*.

Și dl Popovici, într'adevăr, cugetă serios la posibilitatea aceasta.

Îi aducem aminte însă fraza elegantă a dnei sale de pe pag. 14: «*wer die Geschichte das Jahres 1848 nur vom Hörensagen kennt und sieht...*»

Reproduc fraza aceasta în formă schimbată.

Vine în țară la noi un străin. Studiază situațiunea și vede, că Statul-Ungar este un fel de domeniu al rasei maghiare, iar popoarele nemaghiare sunt într'o stare nu se poate mai tristă. Are cunoștința unui inteligent român și odată îl întreabă:

— Ei cum se poate una ca asta, nenisorule?

— Să vezi Dta. La noi în țară în anul 1848 a fost o revoluțiune sângeroasă...

— Taci din gură, bre. Nu mai spune. Înțeleg totul. Care va să zică *naționalitățile nemaghiare s'au sculat împotriva dinastiei domnitoare, și numai regimentele ungurești au fost în stare să le readucă la credința de supuși. Maghiarii și-au vărsat sângele lor pentru dinastie. Înțeleg. Absolut corect.*

Românul nostru înghite una și — nu mai zice nimic. Dl Aurel C. Popovici are încă ceva de zis?

M'a surprins peste măsură faptul, că broșura aceasta voluminoasă, — conține 427 pagini, — nu relevă faptul caracteristic, că cele trei popoare privilegiate ale monarhiei, Nemții, Polonii și Maghiarii, aparțin, partea cea mai mare, *bisericii romano-catolice*, eară cele mai asuprite 4 popoare: Românii, Rutenii, Slovacia și Sârbii, partea cea mai mare, *nu aparțin bisericii romano-catolice*. Nu se apreciază de fel nici faptul, că Nemții, Cehii, Polonii și Maghiarii, popoarele, cari în cele din urmă tot nu se pot plânge de soarta lor din monarhia austro-ungară, au fiecare o puternică *aristocrație națională*, câtă vreme cele mai asuprite 4 popoare: Românii, Slovacia, Sârbii și Ruthenii absolut *nu au aristocrație națională*.

Fără îndoială, din broșura dlui Aurel C.

Popovici lipsesc două capitole: Dinastia Habsburgilor și chestia confesională. Aristocrațiile și chestiunea naționalităților în monarhia austro-ungară.

Dacă dl Aurel C. Popovici ar fi discutat în opul său și acestea două capitole, atunci, așa cred, nu i-s'ar fi părut lucru atât de ușor a cere împăratului, să ia buretele în mână.

Are prin urmare, partea a doua a cărții dlui Popovici, multe defecte. Cel mai mare defect este însă, că bolnavul — *nu vrea să înghită medicina*. (*medicamentul!*)

De fapt noi Românii din țările Coroanei Sftului Ștefan nu ne însuflețim de propunerea dlui Aurel C. Popovici. Suntem fii credincioși ai Statului-Ungar și protestăm cu toată energia în contra tendințelor de a știrbi unitatea politică ori integritatea teritorială a statului nostru. În cadrele acestui stat ne căutăm fericirea și nu perdem nădejdea, că în cele din urmă, nu ca rezultat al vre-unui sylogism ori în temeiul vre-unei dizertațiuni academice despre principiile de libertate și egalitate, ci sub povara factorilor reali, cari determină evoluțiunea firească a statelor și popoarelor, vom afla chipul înțelegerii și a bunei conviețuirii cu frații noștri Maghiari.

Românii din Ungaria și Ardeal nu li-se pot impune *idealuri politice* prin broșuri, fie ele cât de voluminoase, cât de ademenitoare. Românii aceștia și-au țesut idealul politic din firele dezvoltării lor firești pe pământul, unde trăesc.

Programul politic al Românilor din Ungaria și Ardeal nu se află în Statele-Unite ale Austriei-Mari, ci esențial se cuprinde în revoluțiunea celor 40 mii de Români adunați pe Câmpul-Libertății dela Blaj în 3/15 Maiu 1848: *Națiunea română pretinde independența sa națională în respectul politic*.

Dl dr. Aurel C. Popovici să nu creadă însă, că această «*independența în respectul politic*» are să zică vre-o dărbăburire a Statului-Ungar, vr'un *stat național-român*.

Intr'adevăr am fost surprins, că dl Aurel C. Popovici, care cunoaște întreaga literatură universală referitoare la chestiunea naționalităților monarhiei austro-ungare, se pare a nu cunoaște în aceeași măsură scriptele românești asupra chestiunii speciale a naționalității române.

Altfel nu se poate explica faptul, că dl Popovici despra așa zisa «*autonomie națională*» vorbește cu oare-care dispreț suveran bagatelizând ideea aceasta. «*Soviel ich weiss, hat zuerst Rudolf Springer in seinem Kampf der österreichischen Nationen um den Staat, diese Idee zu begründen versucht*», zice dl Popovici (p. 258 nota 3).

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la morburî de plumăni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: *impachetarea originală „Roche“.*

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia).

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, dălătură tusa, negma, asudarea noaptea.

„Roche“

Se capetă prescriindu-se de modle la farmacii à 4 cor. stielă.

DI A. C. Popovici se înșală. Ideea *acea-
sta* este cuprinsă în punctul I. din rezolu-
țiunile zilei de 3/15 Maiu 1848. Și tot în
acest înțeles a cerut petiția Românilor din
25 Februarie 1849 «unirea tuturor Româ-
nilor într-o singură națiune independentă».
Aceasta o dovedește mai presus de orice
îndoială *memorandul delegațiunii române*,
adresat guvernului împărațesc la 5 Mar-
tie 1849.

«Petiția națiunii române din monarchia aus-
triacă se află acum», — zice acel memorand —
«în mâinile Maiestății Sale, a preagrațiosului și
preaveneratului nostru monarch. Peste puțin se
va împărtași, dacă nu s'a împărtașit până acum,
înaltului ministru spre rezolvare...»

«...Indatorați se simțesc împuterniciții națiunii
române să lumineze cu de-amăruntul punctele mai
momentuoase ale petițiunii».

Urmează apoi explicarea punctului prim «uni-
rea tuturor Românilor într-o singură națiune».

Reproduc o parte din această explicare.

«Națiunea română își razimă speranța împlini-
rei acestei dorințe, de mult nutrite în pieptul său,
pe principiul egalității de drept pentru toate na-
ționalitățile.

«Dacă aplicăm acest principiu la deosebitele
popoare ale monarchiei, vedem, că înființarea
drepturilor egale pentru toate naționalitățile abia
se va putea pune în lucrare spre mulțumirea tu-
tutor altcum, decât numai așa, dacă se va lăsa
fiecărei națiuni dreptul să formeze *un centru pro-
priu*, independent în raporturile cu celelalte na-
țiuni, *fără a țineă mult în vedere teritoriul*, —
cam în forma organizațiunii bisericesti pentru
mărturisitorii diferitelor confesiuni.

«Când noi ne mărturisim convingerea, că noua
reformare numai așa va mulțumi pe toate națiu-
nile, dacă la constituirea naționalităților *chestia
teritorului se va lăsa cu totul la o parte*. «ș. a».

Evident, Românii din țările Coroanei
sftului Stefan nici odată nu au cerut *pe
seama lor* autonomie teritorială, căci nici
programul din 1881 nu cere autonomia teri-
torială a Ardealului *pe seama Românilor*,
ci o cere *pe seama provinciei istorice a
Ardealului*. Nici odată Românii din Un-
garia și Ardeal nu au cerut și nu cer nici
astăzi înființarea vre-unui *stat național ro-
mân* pe teritoriul locuit de dânșii, ci ei au
cerut și nici odată nu vor încetă a cere
garantarea condițiunilor, cari pot să asi-
gure existența și dezvoltarea lor etnică-na-
țională.

Oricât de erudit ar fi așadară opul d-lui
Dr. Aurel C. Popovici, el nu congruează cu
adevăratele aspirațiuni politice ale Românilor
din Statul-Ungar.

Glaspul partidului poporal.

— Criza. —

Budapesta, 11 Martie.

Iată dar și partidul poreclit poporal. În tot tim-
pul acestei crize el a manifestat o laudabilă mo-
destie. Înșirându-se în rândurile gloriosilor luptă-
tori pentru concesiunile naționale ungurești, el
socotea de sigur că-și împlinește astfel mai bine
datoria de partid poporal și se apropie mai bine
de realizarea programului său.

Programul său? Să vedem cari sunt punctele
lui principale. Dualismul mai întâi ca bază gene-
rală. Aceasta bază, de sigur, se poate apăra și
consolida mai bine în unire și alianță cu partidul
kossuthist...

Pe urmă, abrogarea legilor bisericesti. Cine a
ay în cursul crizei pe acest partid strigând
odată în contra acestor legi combătute odi-
nioară cu atâta înverșunare, cu atâta ațitare a
opinii publice? Nimeni. De cel puțin 2—3 ani
încoace acest partid nici nu a pomenit măcar de
ele.

Antisemitismul ca alt punct al aceluiaș program.
Intr'adevăr foaia partidului, «Alkotmány» (în a
cărui redacțiune se află și, cum să zicem — izrai-
liți), și foaia lui umoristică, «Herkó Páter», com-
băteau odinioară și pe jidani. Astăzi această notă

însă a dispărut aproape cu totul din presa par-
tidului. Cât pentru membri ei — cum s'ar putea
să le cerem să jignească și să inzulte pe colegii
lor din coaliție, pe un Visontai, Vázsonyi, Szat-
mári și pe alții?

În sfârșit, programul, singurul program al par-
tidelor ungurești, cerea și executarea legii națio-
nalităților. Acest punct a fost de mare folos par-
tidului, căci el i-a câștigat mai multe mandate
dela bunii Slovaci încrezători în domnia aceștia.
Dar de pomenit nu am auzit niciodată pomenin-
du-se de el de către aleșii partidului. Ca și cele-
lalte așa și acesta s'a făcut mușama. Ba credem
chiar că dacă coaliția ar ajunge la putere, parti-
dul popular nu și-ar refuza votul lui unei legi de
maghiarizare a școalelor.

Restul programului? Nu-l știm, și dacă nu-l
știm, este că s'au nu există, s'au că partizanii
lui și-au dat prea puțină silință de a-l revoca
măcar câte-odată în memoria noastră.

Intr'adevăr, nu cred să existe în nici un par-
lament din Europa un partid care lucră mai puțin
pentru programul său, un partid care să aibă
mai puțină rațiune de-a fi ca partidul acesta care
trăiește numai din mila coaliției.

Scrisoarea deschisă a lui Rakovszky.

Ce mai știm despre acest partid. Mai știm, că
în fruntea sa îl are pe un nobil conte, pe Zichy,
că mai prenumără printre ai săi pe un baron,
Kaas Ivor, care cu toată vârsta lui înaintată și-a
știut câștiga porecla de «bolond báró» (baronul
nebun) și are în fine pe Rakovszky István, cel
care a publicat acum o scrisoare deschisă către
alegătorii săi dela Csorna. Acesta a împlinit în
sesiunea trecută a parlamentului funcțiunea de
vice-președinte al camerei prin mila coaliției.

El mai este cunoscut și mult laudat pentru
metamorfoza sa națională. Slovac de origine, el a
studiat la seminarul catolic din Viena, îmbibân-
du-se aci cu ideile cele mai aulice și ultradinastice.

Din catolic și dinastic fără culoare națională,
apucat de vârtejul «mișcării naționale» ungurești
al anilor din urmă, el deveni un fervent aderent
al ideii naționale și nu pregetă în ziua de 19
Februarie al acestni an, de a retrimite în calitate
de vice-președinte o scrisoare venită dela M. Sa
împăratul și regele.

Aceste contradicții dintre partid și program,
dintre trecut și prezent nu se sfârșesc însă. Ele
sunt mai mari, mai înveselitoare în scrisoarea
aceasta publică a lui Rakovszky. Dacă M. Sa ar
fi răspuns, zice, la adresa majorității din cameră,
criza s'ar fi evitat. (?) Aspirațiile naționale au fost
indicate într'un timp nepotrivit, iar în locul lor
reformele sociale trebuiau preconizate.

El, Rakovszky, a fost convins, că *aspirațiile
naționale nu se puteau realiza acuma și că
țara va ajunge în criză*. El a dat expresie acestei
convingeri în sinul coaliției, dar văzând, că ma-
joritatea este de părere contrară, nu a voit să
tulbure solidaritatea, ci și-a subordonat părerea
majorității. Scopul de căpetenie al coaliției tre-
buie să fie restabilirea constituției. Baza dualistă a
pierdut mult teren în popor, dar se va întări în
viitor.

După Kossuth deci și Rakovszky spune, că
nu a avut încredere în lupta coaliției, care a fost
atunci cauza, că a susținut-o? Cum și-a putut
împacă conștiința cu o luptă, care prevedea, că
va da țara de mal? Consecvența cea mai logică
era să iasă din coaliție și să caute a pune stavilă
mișcării naționale. DI Rakovszky a găsit însă
tocmai contrarul cu ce și aici este o nouă și in-
explicabilă contradicție.

O fabrică de minciuni.

Să ni-se ierte aceste cuvinte, căci nu găsim un
atribut mai puțin aspru și potrivit ca acesta pen-
tru redacția foi litografiate «Figyelő», care furni-
zează știri pentru presa ungurească. Nu mai pu-
țin de patru știri absolut false și scornite au eșit
din uzina ei în săptămâna aceasta, toate referi-
toare la naționalități. Una din ele, care afirmă, că
deputații români au hotărât să sprijinească guver-
nul a făcut să-i cază victimă «Gazeta» dela Bra-
șov, atrăgându-i «eine unsterbliche Blamage». Acuma
mai de curind aceeași foaie a publicat o
convorbire cu I. P. S. Sa metropolitul Mețianu,
cărui îi atribuie cuvinte de reprobare la adresa
luptătorilor nostri naționali, numindu-i «ultraști». Ș-
tirea aceasta a fost înregistrată până și de foile
vienzeze. Acum I. P. S. Sa a dezmințit toată con-
vorbirea aceasta. Ceeace ne miră nu-i atât inven-
țiozitatea, cât obrăznicia jidovească a acestor

scornituri, ticluite cu un întreg aparat de amă-
nunte. Ar fi timpul de-a se curmă în mod ener-
gic acest gheșeft inconștient, menit să producă
neînțelegeri și disenteimente.

Amestecul papii în criză.

«Az Ország», foaia partidului Andrásist,
anunță că M. Sa a primit dela papa dispen-
zațiune de jurământul său depus pe consti-
tuțiunea ungurească. Primatele Vaszary a
făcut, zice știrea aceasta, atent pe M. Sa de
jurământul său pus pe constituție. M. Sa a
fost astfel îndemnat de-a adresa papei din
Roma întrebarea, dacă el este ținut să *pă-
ziască un jurământ ale cărui condițiuni nu
au fost păzite nici ele de națiune*. Răspun-
sul papei a fost, că M. Sa prin purtarea na-
țiunii este scutit de obligațiile acestui
jurământ. Răspunsul acesta se zice, că a ho-
tărât pe M. Sa de-a nu convocă parlamen-
tul pe termenul legal.

Dela secretariatul mitropolitului-primat
Vaszary se dezminte partea știrii referitoare
la primat.

Răspunsul lui Andrásy.

Contele Andrásy îi răspunde contelui
Tisza.

Acest răspuns însă nu-i decât o scuză
pentru inconsecvența lui Andrásy, care în
doi ani și-a schimbat «părerile» atât de ra-
dical în chestiunea militară. Andrásy afirmă
că și înainte de-a intra în coaliție a cerut
concesiuni militare.

Un nou partid.

«Budapesti Tudósító» anunță că în multe
centre din țară ca la Oradea-Mare, Dobri-
țin, Nyiregyháza, Șomcuta-Mare etc. indus-
triașii, comercianții și agricultorii au pornit
o mișcare pentru înființarea unui nou par-
tid, menit să restabilească ordinea în țară.
Pagubele economice ale crizei silesc pe ace-
știa de-a căuta un remediu cât mai repede
în contra lor.

„MILIARDE GERMANE IN PRIMEJDIE“.

(*) Se știe că în urma crizei politice
care bântue acut țara mai bine d'un an si-
tuația *economică* a Ungariei suferă și ea
mult. Până acum însă tot a mai fost o
stare de tolerat, căci străinătatea nu era
alarmată și astfel *marea finanță* nu făcea
greutăți. Hărțile de valori ungare își men-
țineau prețul și abea din când în când se
observă câte o mică oscilare.

Evenimentele din urmă pare, că au zgu-
duit însă încrederea pieței financiare inter-
naționale. În primul rând s'au alarmat Ger-
manii. O probă despre aceasta este un ar-
ticol recent apărut în «Plutus» din Berlin,
revista financiară cea mai răspândită în Ger-
mania.

Sub titlul alarmant «Miliarde germane
în primejdie» autorul Dr. F. S. Omar ocu-
pându-se de criza politică din Ungaria, a-
junge la concluzia, că starea asta influin-
țează desastros și asupra afacerilor econo-
mice din Ungaria, așa că *o criză financiară
este inevitabilă*.

După-ce arată cum a izbucnit o gravă
neînțelegere între Coroană și Unguri și
face icoana crizei, zice că afacerea asta pen-
tru Germania e mult mai primejdioasă de
cât fie revoluția din Rusia, fie afacerea Ma-
rocului.

Iată de ce:

Slujbași comitatenzi neutri, judecători cari se
judecă strict din punct de vedere al dreptului,
cum există în statele apusene ale Europei, în Un-
garia nu există și din această cauză *lupta izbuc-
nită între Coroană și națiune nu se termină așa
iute*.

Iar dacă dările nu se vor strânge, o mare primejdie are să fie atât pentru Ungaria cât și pentru monarhie. Trebuie să fim cu cea mai mare atenție față de aceste lucruri, pentru-că în viața economică a Ungariei suntem mai tare angajați de cât în toate celelalte state străine împreună. După statistica întocmită de ministrul comun al Austro-Ungariei, la 1903 din cele 45.501 milioane datorie de stat a Ungariei 1286 milioane coroane, va să zică 18% era în Germania; din alte hârtii de valori ungare mai erau în Germania 43 milioane coroane, până-ce în toate celelalte state străine erau așezate 321 milioane coroane. Din 6519 mil., datorie de stat în scrisuri maghiare 186 1/2 mil., = 28.6% sunt în mâni germane. Investițiile nu se mărginesc însă numai la atâta. Trebuie să mai luăm datoria publică comună, din care aproape 1/3 cade pe Ungaria. Și deoare-ce în Germania sunt 484 milioane din scrisurile comune (austro-ungare), suntem interesați până la cel puțin două miliarde coroane, va să zică 1700 mărci în Ungaria. Dacă mai adăogăm acestei sume capitalul german investit în diferite întreprinderi industriale și în proprietăți, suma cu care suntem interesați în Ungaria se urcă cel puțin la 2 miliarde mărci.

După ce arată sumele de bani germani, ce s'au investit în acțiuni ori întreprinderi de căi ferate particulare (31.963 cor. din 45.680 cor.), arată rolul statului în diferitele întreprinderi industriale și scrie:

Dintre întreprinderi și fonduri două treimi, (cel puțin!) sunt alimentate de stat. Dacă acum activitatea aceasta a statului e împedecată, comandașii statului nu se mai fac nici ele și astfel întreprinderile de stat ungare și căile ferate de interes local, care de cele mai multe ori sunt în legătură cu noile întreprinderi, merg spre gravă criză!

Și mai la vale:

Dar chiar dacă în ciuda greutăților, statul își îndeplinește îndatoririle, cum o să reziste industria acestui războiu grozav, această plantă tinărajă ajunsă în pământ străin, unde ar avea trebuință de cel mai prielnic timp? Dacă și până acum licvidările și licitățile au fost mai numeroase în Ungaria de cât în ori ce alt stat de pe continent, ce o să fie de aci încolo, când brațul apărător este stânjenit în lupta sa?

Două miliarde, avere germană, este în primejdie și noi nu suntem nici pe departe așa de bogăți în cât să nu simțim grozav dacă se perde chiar numai o parte din această avere.

Toată această primejdie a fost provocată de coaliția maghiară. Politica nebună a acesteia a adus țara în halul de acum.

Zoltanii partidelor întovărășite nu se gândesc la toate acestea. Educația lor politică nu se ridică până la asemeni concepțiuni. De aceea ei se miră și nu-și dau seamă de ce presa germană li-e dușmănoasă?!

Și ce o să fie de aci încolo, când în adevăr, în urma alarmării pieței financiare germane scrisurile de stat ungar o să scadă? Când loviți la — buzunare, o să se ridice în contra politicii șoviniste și presa ovreiască din țară.

Falimentul politicii acesteia șoviniste este inevitabil și el!... El există deja și urmează să fie numai înregistrat după formă și lege și în politica marelui finanțe europene.

Votul universal în Austria.

— Din Reichsrath. —

Viena, 10 Martie.

În ședința de Vineri s'a continuat discuțiunea generală asupra votului universal.

Despre decursul ședinței se comunică următoarele:

Deputatul Pitacco, declară că italienii sunt aderenți sinceri ai votului universal, dar vor sprijini proiectul numai în cazul când se vor împlini pretenziunile naționale. Vergagnassi recunoaște că

prin introducerea votului universal, se realizează o idee modernă, dar se plânge contra procedurii volnice, ce s'a observat la împărțirea cercurilor Görz și Gradiska.

Formanek, arată că toate încercările ce se fac pentru a împiedeca votul universal rămân zadarnice. Detestează, că Slavii au fost preterați la împărțirea cercului, își exprimă însă speranța că votul universal va nivela marile contraste sociale.

A urmat socialistul Adler, care în mijlocul atenției generale a desfășurat păreriile partidului său. A polemizat cu ceilalți oratori și s'a estins pe larg asupra luptelor seculare dintre capitalism și proletariat. Conservatorilor le place să ne numească în vremea din urmă guvernamentali. Dacă aceasta calumnie numai atâta înseamnă că social-democrații sprijinesc cuminte guvernul, când e vorba de lărgirea drepturilor poporului, atunci o putem cu totul ignora, dar dânsul știe de unde bate vântul. Fie siguri conservatorii, baronul Gautsch chiar fiind prieten poporului nu va da tunurile pe mâna lui. În lupta-i seculară, proletariatul a ajuns la răspântie, și partidul social democrat, care singur reprezintă aici prudența...

Contele Mensdorf: Nu mai spune!

Pernersdorfer: D-Ta desigur nu ești prudent!

Contele Mensdorf: Firește, D-voastră ați luat în arândă cumințenia.

Adler: Lăsați-l domnilor, lăsați-l să se crează cuminte. S'asa nu i-am auzit niciodată cuvântul.

La sfârșitul cuvântării sale Adler polemizează cu partidul allddeutsch și susține că social-democrații se țin buni germani. (Iaritate între allddeutsch-i). Rîdeți numai, viitorul îmi va da mie dreptate. A zis un orator al marilor germani, că proiectul acesta s'a născut mort. Nu e adevărat, dacă a murit ceva aici, acesta e parlamentul privilegiat, acesta a murit ca să nu reînvie mai mult. (Aprobări vii între socialişti).

A urmat acum umoristul camerei, contele Sternberg, care a ținut Reichsrathul cu cuvântarea sa în continuă ilaritate. A acuzat guvernul că pactează cu socialiștii. Strămoșii mei — a zis contele Sternberg — le-a câștigat Habsburgilor, coroana Boehmei. Dacă strămoșii mei știau, că vreodată Habsburgii vor distinge cu încrederea lor pe socialdemocrați și pe Adler, de sigur nu-și vărsau sângele (Mare ilaritate).

A urmat apoi deputatul Onciul, care constată că în afacerea reformei dreptului electoral azi nu mai poate fi vorba de oare ci de cum. Oratorul cere însășit sporirea mandatelor în Bucovina.

GROSS OESTEREICH.

Nimicirea Ungariei.

«Pesti Napló» dela 4 Martie scrie sub titlul de sus următorul articol:

I.

E o vorbă favorită a marilor austriaci azi: Hungariam delendam esse! În toate părțile ei declară pe față, că uniunea dualistă din 1867 nu s'a dovedit de capabilă de viață și că dela 1897 încoace relațiile ungare și austriace nu se mai răzămă pe o bază legală comună, ci pe ordinațiunile cu cari monarhul aranjează afacerile comune. Că relațiile comune cât de mult și-au abzis serviciul, o dovedește mai clar faptul, că Ungaria nu face asentări și nu liferează contingentul ei de recruți în armata unitară a imperiului. Relația față de Ungaria, de fapt este deja din 1860 absolut intolerabilă. Transacția din 1867 a ieșit din capul unui saxon Beust și a unui italian Belcredi.

După mării-austriaci, toate aparițiile încurcării politice de azi, dovedesc, că transacția ungurească din 1867, e cu mult mai șubredă și slabă, decum a fost uniunea norvego-svedă, ori cum era relația între Belgia și țările de jos între anii 1815 și 1830. Transacția ungurească este în gradul suprem imorată, ea a fost cumpărată, așa, că unui pumn de maghiari au fost aruncați

drept pradă douăsprezece milioane popoare nemaghiare. Și maghiarii, pe aceste milioane de brave popoare le-au amuțit prin cea mai mizerabilă compoziție meșteșugită a legislației. Se poate spune, ca afară de așa numitul corp legiuitor rusesc nu există în lume un mai degenerat și mizerabil parlament ca cel unguresc. Stăpânirea ungurească ține deja de aproape douăzeci de ani, dar pentru aceasta pace lăuntrică în țară, nici pe un ceas n-a putut fi creată. Marii austriaci nici nu se miră de aceasta. Pentru că într-o astfel de țară, în care Bánffyști, Andrássyști, Apponyști vreau să domniască pe temei de prerogative tradiționale și ar tolera pe lângă dânsii cel mult fel de rege-păpușe, ordinea publică și pacea trainică nu se poate statornici. În Ungaria de veacuri întregi a pus nobilimea mâna pe putere, pe care cu nimeni nu vrea s'o împartă.

A sosit deci vremea ca mării-austriaci să se răfuiască cu acești infumurați, moralicește total decăzuți și și materialicește ajunși la marginea prăpastiei, viteji nemeși, trăind din prerogativele trecutului, cari nu cunosc nici Dumnezeu, nici împărat și viețuesc numai din trîndăvie și din exploatarea sudorii în modul sclavagiului a concetățenilor lor, neluați de dânsii nici măcar în seamă de oameni. Cetățenii Ungariei nu pot lua lupta cu clasa aceasta cu întinse conexiuni a privilegiilor, d'aceia mării austriaci trebuie să grăbiască în ajutorul împăratului rămas singur și a popoarelor credincioase ale imperiului, ca să fie redusă la imposibilitate trândăvia și îngimfata nobilime. Cu ungurimea trebuie procedat acum așa, ca și la vremea sa cu hunii și cu avarii. Pomenirea simplă a numelui lor să le aducă aminte urmașilor noștri de acele vremuri cumplite ca și amintirea rușilor de mongoli.

Dualismul, care în ambele state de decenii întregi a fost isvorul luptelor naționale și de drept public și ca atare este în primul rând pricinitorul diferitelor obstrucții — zace pe pat de moarte. Faptul acesta văzut și știut, e clar înaintea fiecăruia intelectual modern, că din punctul de vedere al intereselor și al condițiilor de existență a puternicei împărății din basenul Dunării, altă soluție nu este, nu există, decât reviziunea radicală a constituției imperiului, la tot cazul nu după gustul și pofta maghiarilor.

Problema tuturor popoarelor moderne austriace este deci, ca spre scopul acesta să se uniască cât mai curând, ca curățind ruinele dualizmului austro-maghiar să creeze cu puteri unite pe baza depline egalități și a autonomiei tuturor naționalităților un nou, unitar și mare imperiu austriac.

Fiecare german, o știe deja, că imperiul dualist nu este altceva decât o boală latentă și ducătoare sigur la moarte. Pe baza aceasta, precum experiența dela 1867 o dovedește, însănoșarea, reculegerea imperiului e total esclusă. Dar din aceasta, mării austriaci nu trag aceleaș concluzii ca revoluționarii maghiari, de a schimba dualizmul cu uniunea personală. Dimpotrivă, germanii toți trebuie să respingă uniunea personală tocmai așa ca dualizmul pentru că uniunea personală nu e altceva pentru popoarele imperiului, decât ultima și definitivă consecvență a afurisitului dualism.

Imperiul dele Dunăre trebuie cu totul pe alte temelii ridicat. Va fi nevoie de o astfel de constituție imperială, care isvorând din autonomia națională a tuturor popoarelor, se ridică pe temeiul sufragiului universal.

Nu mai o astfel de condiție ar putea corespunde condițiilor de existență a Austriei și va putea asigura tuturor naționalităților, atât dincoaci, cât și dincolo de Leitha, dezvoltarea deplină a însușirilor lor specifice de rasă. E într'adevăr de neînțeles, că pentru cinci milioane de maghiari un imperiu, care numără 42 milioane cetățeni să fie trunchiat în două și să fie aceasta susținută împotriva protestării acestor patruzeci și două milioane.

Că ce primejdios a fost în 1867 a pune de dragul șovinizmului maghiar, în locul constituției unitare a monarhiei dualizmul și în urmarea acesteia a pune în cărca cetățenilor austriaci insuportabile sarcini financiare și economice și a aservi majoritatea locuitorilor nemaghiari a țării, maghiarimei în minoritate, asta o dovedesc eclatant evenimentele desfășurate de doi ani încoaci pe teritoriul coroanei Sf. Ștefan și mai ales alegerea de deputați trecută.

Și acum, când în urma slăbiciunii austriacilor, grandomania maghiară face ultima încercare pentru ruperea definitivă și voește, să maghiarizeze cu sila pe locuitorii nemaghiari: în *Austria* stau încă tot în îndoieli, în loc de a se adresa la majoritățile germane, slave și române și ale ralia într'o atitudine contra maghiarilor.

Criza împărăției nu e altceva de cât criză constituțională, de aceea fiecare mare german trebuie să conlucre, ca să curățim rămășițele netrebnice ale constituției vechi, și să așezăm bazele unei constituții noi, moderne, drepte și împăcătoare a tuturor popoarelor imperiului.

„Controla“ reînviată.

Nainte de a reînvia aceasta fițuică, proprietarul, editorul și redactorul (sic!) responsabil, tipograful sârb Cirovici a venit la mine și mi-a oferit mie foaia în așa chip, că eu să angajez personalul redacțional după placul meu, iar dânsul ca proprietar de tipografie va aranja toată partea materială a foii; mi-a spus că pentru dânsul e indiferent, dacă voesc să fac din foaia sa foaie pur socială, care nu se ocupă cu politica, ori să fac foaie politică cu orice program politic, fie național, fie guvernamental, numai să primesc.

Am văzut, că am cu un simplu târgoveți de lucru, de aceea i-am și refuzat categoric oferta. Ulterior am aflat, că acest ofert l-a făcut și altor doi domni, prieteni de principiu de ai mei, dar și acestia l-au tractat cu refuz.

După câteva săptămâni «Controla» a apărut sub responsabilitatea lui Cirovici; am fost îndată în clar, că dânsul și-a aflat oamenii, căci deja numărul I. al «Controlei» ne vestește, că apare pe baza «programului vechiu», adică în haina sa murdară din trecut; acum au eșit la iveală secretele dintre culisele primului aranjament; inspirațiunea pasei o dă tot clica veche (și cine n'ar putea gândi îndată la «onorabilul» protopop Dr. Putici?) cu deosebirea, că rolul lui Măglaș l'a primit acum preotul din Giroc, D. Voniga o rudă a lui Dr. Putici, pe care tipograful îl plătește cu 100 cor. simbrie lunară.

Nu m'aș ocupa de această fițuică dar țin că e de lipsă, să cunoască publicul nostru plâzmuirea di. nou a acestui canal de scurgere și să știe că cine stă după spatele ei.

Avem deci de lucru cu Dr. Putici și cu sateliții și simbriații lor.

În fața alegerilor sinodale au deschis în fițuica lor un foc «strașnic» — de minciuni grosolane contra mea și a colegului meu Dr. George Adam avocat în loc, și contra amicului meu Romulus Cărăbașiu, directorul «Timișanei».

Li-e teamă, că stăpânul lor se va blama iarăși cu «onorabilul» domn Pavel Rotariu și acesta va cădea din nou la alegeri.

Pe mine mă învinovățește, că ași fi fost contra înființării episcopiei din Timișoara în sinod, de unde aș fi eșit când s'a partractat acest obiect. Declar aceasta afirmare de o minciună infamă, ca și acela, care a scornit-o și o răspândește, căci martori îmi sunt toți deputații sinodali, că alături cu dl E. Ungurean și eu am luat chiar și cuvântul în sinod, solicitând rezolvarea cauzei și din partea conzistorului din Arad; nu eu ci Dr. Putici și-a luat «tălpășița» din sinod, când s'a partractat acolo afacerea aceasta și dânsul cu sateliții săi a și rămas consecvent «tălpășițelor» sale.

Iată deci: La inițiativa d-lui E. Ungurean s'a constituit aici o societate, care să adune un fond separat pentru realizarea dorinței vechi a bănătenilor de a înființa aici o episcopie; mulți oameni cu tragere de inimă pentru biserică și neam au subscris, au solvit și mai solvesc sume considerabile spre acest scop; infamia celor din «tufă» mă silește să o spun — deși nu bucuros — că și eu am solvit și solvesc la acest fond după puterile mele materiale, tot așa și prietenii mei Dr. G. Adam și R. Cărăbașiu. La constituirea și conferențele acestei societăți a fost chemat și Dr. Putici, căruia biserică îi dă pânea de toate zilele, precum și «onorabilul» bătrân P. Rotariu, dar nici dânsii nici sateliții lor nici nu s'au prezentat la aceste conferențe și nici n'au dat și nu dau nici un ban ruginit pentru episcopie din Timișoara.

Iată deci, ce dușman sunt eu al episcopiei de aici și ce prieten binevoitor al aceia este Dr. Putici cu cei dela fițuica sa!

Nu am îndreptățirea să apăr pe colegul meu Dr. G. Adam și pe prietenul meu R. Cărăbașiu, dar nici nu e lipsă, că despre cel dintâu toți știu, că e om cinstit și român bun și ca fost candidatul al partidului național român a adus jertfe însemnate cauzei românești, iar asupra celui al doilea acționarii institutului, în a cărui frunte stă, și au dat verdictul atunci, când l'au distins tocmai cu aceea, că l'au pus în fruntea institutului și acum de curând l'au ales și membru în direcțiune.

Am aranjat și vom mai aranja și în viitor adunări populare, dar n'am înjurat și nu înjurăm preoțimea, iar dacă s'a întâmplat și să dea D-zeu să nu se mai întâmple, — că la aceste adunări însuși poporul a apostrofat pe unii preoți; bine a făcut acel popor de pe a cărui spinare trăesc și preoți de aceia, cari pentru un papricaș și câte 5 bănuțe își vând neamul și biserica. Dacă la alegerile dietale din anul trecut Dr. Putici și puținii săi adepți au lucrat pentru străini și nu pentru candidatul poporului nostru, eșit și el din sânul poporului, beși acum zama și pună-și la brâu epitetele binemeritate.

Cu «Controla» nu intru în polemii, căci împoacă cu tine și nu vreau să mă murdăresc, li-am spus însă aceste, ca să se știe!

Timișoara, la 10 Martie 1906.

Dr. Aurel Cozma.

AVIS.

Rugăm pe toți abonații cari pe cuartatul acesta nu și-au achitat abonamentul ca până la 1/14 Martie ori să achite ce datează ori să ne facă de știre când vor plăti. În caz contrar li-se va sista trimiterea ziarului.

Administrația.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Martie 1906.

— **Primire. P. S.** Sa Episcopul nostru Ioan I. Papp, s'a reîntors eri din Budapesta unde a participat la ședințele fundațiunii Gojdu.

La gară au fost întâmpinat de membrii conzistorului, corpul profesoral și mai mulți fruntași din Arad, între cari dl Dr. Oncu și S. Raicu.

P. S. Sa a sosit împreună cu I. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Meșian, care a fost întâmpinat de directorul seninial Roman R. Ciorogar și care și de astădată s'a întreținut cordial cu fruntașii, cari l'au întâmpinat.

— **Fisc conzistorial în Oradea-Mare** după cum suntem informați, a fost ales în ședința plenară a Conzistorului orădan, harnicul avocat din Salonta Dr. George Roxin.

Pentru nenorocirii din Ferdinandsberg au mai contribuit dela

Mihai Miarciă, Reșița rom. Cor. 3.—

Elisabeta Verbaschi, Zám » 1.—

Total » 4.—

— **Ședințele reprezentanței fundațiunii Gozdu.** Marți în 6 Februarie s'au început în Budapesta ședințele reprezentanței fundațiunii Gozdu, sub prezidența I. P. S. dlui metropolit Ioan Meșian, fiind de față următorii membri ai reprezentanței: P. S. Sa dl Nicolae Popea, episcop; P. S. Sa dl Ioan Papp, episcop Arad; domnii: Dr. Iosif Gall, magnat; Dr. George Szerb, consilier de curte; Dr. Nic. Poinar, din Oradea-mare; Ioan cav. de Pușcariu, jude de Curie în penziune; Partenie Cozma, director de bancă; Avram Berlogia, jude de Curie. Notar Prea On. domn paroch-protopop G. Bogoeviciu.

Reprezentanța în ședința primă a ales un comitet pentru revizuirea inventarului și rațiociniului pe 1905 și proiectul pe anul 1906.

Membrii acestui comitet sunt: Prea S. Sa d-nul episcop Ioan Papp, domnii P. Cozma și Dr. Nic. Poinar.

Din inventariul fundațiunii se constată următoarea avere:

Valoarea caselor	1538.720.—
» efectelor	5481.002.—
Pretenziuni	11.243.32
Mobilier	715.—
	<u>7041.680.32</u>
Passive	893.989.—
Avere curată	<u>6.137.601.32</u>

Petițiunile s'au luat în dezbateră în ședințele de Joi și Vineri.

La postul de inspector au recurs 14 inși.

— **Știri mărunte.** Nyiri Sándor va fi numit șef de secțiune în ministerul comun de război. — «Crazer Tagepost» anunță, că ministrul de război a dat o ordonanță, prin care invită comănduirile militare să feriască trupele de influințele dezaastroase ale evenimentelor politice ca cele dela Ungvár și Dobrișin. Ori unde s'ar observă vre-o tendință de rezvătire ea trebuie imediat înăbușită cu energie.

— Organul rezoluționiștilor croați «Obzor» declară că o înțelegere cu coaliția nu mai poate avea loc, de vreme ce Kossuth a declarat, că voiește să câștige majoritatea la alegeri. Croații nu se pot alia cu partidul kossuthist, căci programul acesteia cere prefacerea Croației într'o provincie ungu-rească și maghiarizarea ei. Alianța aceasta dintre croați și coaliție se arată deci tot mai efemeră și se zădărnicește lovindu-se de însofiabilitatea ungu-rească, care nu recunoaște nici un drept altui popor, decât celui ungu-reesc.

— **Dați-le comandă ungu-rească!** Din Oradea-mare se vestește, că din Bicaci, sat așezat între dealuri în Bihor, au plecat spre America cincizeci de familii. Din un sat mic cincizeci familii! Acești pribeji, cari o patrie mai fericită vreau să-și găsiască, au plecat pe jos până la Oradea-mare și de acolo o parte s'a suiat pe tren — spre Fiume iar alta spre Brema. De altfel nu se știe, ce nenorocire îi va ajunge pe bieții călători, căci la Fiume s'au umplut corăbiile cu emigranți. Până acum în anul acesta au emigrat din Bihor 854 până când în 1905 în decursul întregului an au emigrat 810. Oh! oh! De ce nu le dați comandă ungu-rească?!

— **Contra duelului.** Din Viena se telegrafează, că liga contra duelului și-a ținut Vineri adunarea generală, sub prezidența ministrilor Randa și Bugnoy. De față fiind numărös public. Madeiski a ținut o conferință mai lungă despre mișcările contra duelului.

— **Moravurile din Rusia.** Din Petersburg se scrie: Nu de mult se întâmplase, că în Tambow, o fată tineră cu numele Spiridonowa a atentat contra vieții comisariului de poliție, Susenorski. Fata, care de asemenea s'a rănit, a fost prinsă, și știrurile de mai jos le scrie din temnița din Tambow.

Când s'a întâmplat atentatul, într'o minută întreg jurul fu plin cu cazaci. «Dă-i în cap, străpunge-o, decapiteaz-o», strigau din toate părțile. Cazacii au scos săbiile. Gândeam, că totul s'a sfârșit. M'am hotărât, că până-ce încă trăesc, să nu mă las. Cu revolverul am vrut să mă împușc, dar brațul se lăsă în jos frânt, *lovit de sabie*. «Unde ți-e revolverul? — întrebă de mine și cu puștile mă loviau în cap, în spate și în piept. Am strigat: *Impușcați-mă!* — dar loviturile sburau la mine, ca grîndina. Mi-am ascuns fața, dar un oficer m'a prins de păr, și mi-l'a tăiat. După aceea m'au prins de picioare și m'au hățit pe trepte în jos, și fie-care treaptă sună în capul meu. În sfârșit m'au pus în o butcă. Când mi-a mai venit în ori m'au luat la interogator. N'am voit să-mi spun nici numele, nici cauza faptei mele. *M'au bătut din nou, lăsându-mă moartă de jumătate.* M'au dus apoi la poliție, m'au desbrăcat și m'au aruncat în o celulă murdară. Cătră amiază au venit doi cazaci și până la miez de noapte m'au chinuit în modul cel mai barbar. Unul mă trântea de un părete, celalalt de altul. Spatele mele goale, le-au făcut tot sânge cu gârbaciul. Mi-au scos un ochiu. Și numai după-ce în sfârșit mi-am spus numele și am mărturisit, că suut revoluționară, numai atunci m'au lăsat în pace. Dar totuși înainte de plecare, m'au îmblătit bine încă odată. Mi-au smuls părul, iar trupul mi-l'au ars cu țigări aprinse, și l'au călcat cu călcăiul cizmelor lor».

Barbaria aceasta nu cred să aibă păreche în lume. Sufletul omului e cuprins de cea mai mare

revoltă, când cugeți, că acești oameni, mai prețind a se înșiră între cei civilizați.

— **Conducătorii coaliției nu se duc.** Au voit să-și câștige popularitate în străinătate. Prin prezența lor voit-au să informeze străinătatea despre situația politică din țară, despre lupta dintre «națiune» și coroană. Hotărîtu-s'au să meargă în pribegie! N'au spus însă bine vorba, și presa străină le-a și pregătit drumul, nu însă pe placul lor, ci dupăcum nici n'au visat. Ziarele de căpetenie străine spun vorbe aspre la adresa acestor conducători cari au dus lucrurile din țară în mare încurcătură.

Văzând ei cum îi tratează presa străină, s'au hotărît, că deocamdată să nu călătorească. Câtă desamăgire! Câtă deosebire între visul lor și tristă realitate! Toată lumea nepreocupată vede unde e buba, toți știu, că numai aceasta-i cauza, neplăcerii lor. Și totuși ei vreau să dea un alt colorit întregii afaceri. Altcum nu s'ar putea mângăia. Așa fac, ca și vulpea, ce n'a putut ajunge la struguri. Nu-i trebuiesc, căci și așa sunt acri!

Dupăce adecă s'a convins, că nu o să aibă primire triumfală în călătoria lor, și că strugurii nu vor fi așa dulci, cam își făceau ei socoteala, iată stau acasă. Dar cu toate acestea bucuroși au stat de vorbă cu prietenii lor străini: Klofac, Supil și Sternberg, cari însă nu cumpănesc mult în viața politică.

Vezi acestea le-au întins puțină mângăere, se mulțumesc și cu atât, deci la ce să se mai și ducă.

— **Cum vorbesc telegrafistele,** «Noi n'avem nevoie să ne deschidem gura» zicea o cucoană telegrafistă «și totuși putem să vorbim, să ne spunem glume și să stăm la taifas. Odată eram într-o societate și am văzut, departe de mine, pe o prietenă a mea. Ne plictiseam amândouă. Am fi stat de vorbă, dar' nu puteam s'ajung nici eu la ea, nici ea la mine. Atunci am luat o chee și am bătut pe spatele scaunului cuvinte, ca la telegraf. Prietina m'a înțeles și mi-am răspuns. Am vorbit mult așa împreună. Puțini au observat bătăile cu cheia, dar' nimeni nu ne-a înțeles. Când voim noi telegrafistele să vorbim, când sunt alții de față, fără ca ei să ne înțeleagă, ne prindem de mână și cu degetul ne batem una alteia în palmă semnele telegrafice. De multe ori ne suprim de față răsând și nu înțeleg de ce rădem — fiindcă numai noi știm.

Odată eram la un concert plictisitor. În bancă, înaintea mea, sta o prietenă a mea. În vremea concertului eu i-am bătut mereu pe umăr cu degetul și i-am spus fel de fel de glume, încât ea abia își ținea răsul, dar' am pățit-o! Un domn, care stă lângă mine, se enervase și-mi zise brusc: «Ia, te rog, ține-ți gura!» Domnul era — telegrafist și-mi urmărea semnele. Fiindcă eu nu îmi deschisesem de loc gura, și el m'a provocat să-mi țin gura, am început să răsăd ca o nebună».

— **Explozie de bombă.** Din Viena se vestește, că în fabrica Laudan s'a întâmplat o mare explozie de bombă. Materia explozivă era în buzunarul unei calfe de compactor rus cu numele Markowski. Acesta însă numai puțin a fost rănit, dar hainele au ars cu totul. Aproape o sută de oameni erau de față, când s'a întâmplat explozia, toți s'au foarte speriat, căci îndată întreagă sala s'a umplut cu fum și cu miros de pucioasă. Markovszki care a fost dus în spital, a mărturisit că a explodat o cutie cu chibrite. Poliția a constatat, că Markovszki face parte dintre revoluționarii ruși. În lada sa s'au găsit mai multe pistole revoluționare.

— **Un nou tunel în Elveția.** Așa s'a terminat tunelul Simplon și deja francezii și svizzerii se ocupă cu planuirea unui nou tunel. Din Berlin se vestește, că tunelul Lötschber e aproape de realizat. Comisia a primit planul inginerului Zollinger, în urma căreia nu peste mult se vor începe la lucru. Tunelul are o lungime de 13.500 m. Comunicația prin tunel va fi

cu putere electrică. Cheltuielile se urcă la *apreci și opt milioane franci*. Vor începe la lucru chiar în acest an. Prin tunelul cel nou se va face cea mai aproape comunicațiune între Milano și Paris.

— **Greșală de tipar s'a strecurat în «Epistola deschisă»** a dlui Dr. A. Cosma publicată în nrul 39 al «Tribunei» și anume: în șirul al 2-lea în loc de «din cercul electoral al Timișoarei» s'a tipărit «din cercul sinodal etc.», iar în șirul al 4-lea în loc de «la sinod în periodul de 3 ani etc.» s'a tipărit «la sinodul de 3 ani etc.», — ceea ce prin aceasta îndreptăm.

— **Furtună și întunecime.** Din Hamburg se vestește, că de Sâmbătă dimineața acolo domnește o groaznică furtună. Trăznetele sunt dese. Pe mare valurile au înălțime de mai mulți metri.

— **Jertfele iernei.** Din Cinci Biserici se vestește: O femeie cu numele Cunigunda Salamon, culegând prin pădure flori de primăvară a dat de un cadavru. Cadavru este trupul vre-unui călător, pe care l-a ajuns iarna în pădure și fiind frigid mare, a înghețat. Până acum nu se știe cine poate fi ce nume are și de unde e.

— **Tren accelerat între Europa și Japonia.** Din Nagasaki se vestește: Direcțiunea căilor ferate Orientale, a declarat, că dela prima Aprilie în toată săptămâna odată va pleca tren accelerat din Wladiwostok spre Europa.

— **Hoteluri, unde nu trebuie plătit.** Dacă în adevăr va ajunge la Polul-sudic acea societate de savanți, cari cu automobilul voesc să călătorească, până acolo, atunci nicăiri nu va afla loc mai potrivit pentru odihnă decât în Haut-Point, ce zace la poalele muntelui Cerbus. Aici este o casă edificată din materie solidă, și care e mobilată în mod foarte modern. Se găsește acolo de-ale gurei și vin în abundență, iar oaspele care ajunge acolo, se bucură de o extraordinară simpatie. În hotel nimeni nu plătește nici un filer, căci expediția engleză, din 1902-3 a edificat acest hotel, cu scopul, ca orice societate științifică, ce va veni se facă studii, să fie provăzută cu cele de lipsă. Un atare hotel se găsește și pe insula Robertson la poalele lui Cap-Adare, edificat la 1899 tot de către englezi. Dar zadarnice sunt mâncările și beuturile, pentru cari nu trebuie plătit, căci cu toate acestea nu trec, călătorii puțini fiind. Tot astfel de hoteluri se găsesc pe insulele mici din mijlocul mării. Aici nenorociții călători primesc hrană — gratuit.

Cât folos nu aduc aceste din urmă celor lipșiți și scăpătați.

— **Păcate vechi.** În 21 Noemvrie din anul trecut s'a întâmplat, că George Cioc, locuitor în Broșteni, cam pe la orele 7-8 sara, s'a dus la sălașul lui Pavele Bagarea, care împreună cu Gavriil Fara grijeau de oi. Ambii erau înrudiți cu Bagarea, bătrân de 80 de ani, care avea puțină avere și ei ar fi dorit să pună mâna pe ea. Ca să-și ajungă scopul au hotărît să-i facă sfârșit cât mai îngrabă. Cioc și Fara se hotărîseră să-l omoare cu ciomagul și apoi să aprindă pe el coliba. Așa au și făcut. S'au dus la bătrânul, care dormia, au luat chimirul dela el în care a avut 4 coroane, pe cari i-a luat Fara, iar chimirul Cioc. Apoi Fara a prins pe bătrân de un picior iar Cioc l'a lovit cu ciomagul în cap, încât bătrânul a leșinat. A dat foc apoi colibei și staulului de oi. Bătrânul s'a făcut scrum.

Procuratura din Biserica-Albă, a pornit cercetare îndată, și a deținut pe cei doi bănuți, dar neputându-se aduce dovezi i-a lăsat pe picior liber. Cu câteva zile mai înainte procuratura a primit o epistolă anonimă, despre acest omor. Poliția a deținut atunci pe cei doi păstori de oi din nou și i-a dus la pușcăria din Oravița. Cioc a mărturisit totul, dar Fara neagă și nu voiește să spună nimic.

— **Un cerșitor iscusit.** Într-o stradă foarte umblată dintr'un mare oraș american, văd trecătorii într-o zi un biet cerșitor care mergea, încet pe lângă ziduri. Cum mergea, zărește o bucată de pâine pe jos; dă să o ia; de odată însă un zăvod mare, care trecea și el pe acolo, se repede să apuce pâinea. Omul nu se lasă; lupta începe; dar' cănele, mai tare, înhață pâinea și fuge cu ea!

Vedenia asta făcu pe mulți să se opriască. Bătălia între om și căne pentru o bucăciță de pâine, i-a mișcat așa de mult, încât începură a

scoate din buzunare fiecare ce putea și adunară și deteră cerșitorului.

Ce credeți că era la mijloc? Cănele era al cerșitorului și era învățat să facă așa! Pânea o punea tot cerșitorul jos.

Poliția a descoperit, că el repetă de 4-5 ori pe zi lupta cu cănele și câștigă în unele zile chiar și 100 de franci!

— **Wolf J.,** pantofar de ghetete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Schveffer și Vörös,** floriari în Arad, palatul minorităților. Efectuează pe lângă prețurile cele mai moderate *cununi, buchete și alte împodobiri de flori*. Planuri pentru parchetare fac gratuit.

— **Magazin de stofă de fabrică, Leichner și Fleischer,** Pécs. În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3'30-4'40-60'60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuroși probe. *Leichner și Fleischer,* Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **S-a deschis prăvălia de coloniale a lui Rudolf Baumann** Arad, Piața Tököly în colțul străzii Lázár Vilmos. Un isvor bun de cumpărare recunoscut pentru fructele proaspete de tot felul, apoi vin, tea și rum.

Cerând sprijinul marelui publ. rămân cu deosebită stimă: *Baumann Rudolf.*

Economie.

Arad, 12 Martie.

Expoziția generală română din 1906. Directorul Pavilionului Românilor din Ungaria, dl C. Diaconovich ne trimite spre publicare următorul avis:

Stim. D. Expozanți, cari vor participa la Expozițiunea generală română din București sunt rugați a trimite Directorului Pavilionului Românilor din Ungariei, D. Dr. C. Diaconovich în Sibiu, cel mult până la 15 Aprilie 1906 st. n. consemnarea tuturor obiectelor ce vor expune, ca să li-se poată rezerva locul trebuincios.

Consemnările se vor face în 2 exemplare, exact după formularul prezent, având D. Expozanți să umple rubricile 1. 3. 4. 5. 6 și 8 cu toate datele cerute.

După primirea consemnărilor Direcțiunea Pavilionului va înștiința pe D. Expozanți fără amânare că în ce condițiuni, la care adresă și până la care termen au să trimită obiectele de expus.

Obiecte ce vor sosi fără a fi fost anunțate prealabil prin trimiterea consemnărilor, vor fi refuzate. Obiectele anunțate se vor controla la sosire cu consemnarea; un exemplar al acesteia se va prevedea din partea Direcțiunii Pavilionului cu confirmarea primirii obiectelor și se va retrimite Expozantului. După închiderea Expozițiunii retrimiteria obiectelor se va face în conformitate cu instrucțiunile cuprinse în exemplarul al doilea.

Obiectele cari vor sosi după 30 Aprilie st. n., vor fi refuzate, deoarece toate obiectele ce se vor expune în Pavilion, se vor expedia din Sibiu la București deodată la 1 Maiu 1906.

Trimiterea obiectelor la Sibiu se va face franco din partea Expozanților; însă expedițiunea dela Sibiu la București, și apoi după închiderea Expozițiunii, dela București la domiciliul Expozanților, se va face cu cheltuiala Direcțiunii Pavilionului, care va îngriji și de vămuirea obiectelor.

Cu privire la expediarea obiectelor de volum mai mare Direcțiunea Pavilionului își rezervă dreptul de a lua din caz în caz dispozițiuni speciale.

Diracțiunea Pavilionului garantează expunerea obiectelor, plasarea lor potrivit în Pavilion și retrimiteria lor în bună ordine, față cu acei Expozanți, cari vor observa cu toată rigoarea instrucțiunile cuprinse în acest avis.

Conform înțelegerii luate cu Onor. Comisariat general al Expozițiunii, în scopul de a prezenta un tablou complex, sistematic și unitar al stărilor Românilor din Ungaria, aceștia vor putea participa la Expozițiune exclusiv numai cu intervențiunea Direcțiunii subscrise.

Având «Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român» a completat în timp cât mai apropiat colecțiunile Muzeului național din Sibiu D. Expozanți, și în special D. Colecțanți. sunt rugați a mijloci donarea unui număr cât mai mare de obiecte pentru acest Muzeu și a însemna donațiunile în rubrica 8 a consemnării.

Direcțiunea Pavilionului primește angajamentul de a vinde acele obiecte ce Expozanții le vor face de vânzare. Prețul de vânzare, în cât se va putea obține, se va trimite Expozanților după închiderea Expozițiunii.

D. Expozanți sunt rugați a comunica Direcțiunii Pavilionului dorințele lor referitoare la plasarea sau vânzarea obiectelor, ori eventual și alte observări, pe pagina a patra a acestei coale.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 9 Martie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100—clgr.)	16.60—16.62
Secară pe Aprilie	13.64—13.66
Orz pe Aprilie	15.58—15.60
Cucuruz pe Mai	13.72—13.74
Grâu de toamnă pe 1906	16.50—16.52

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16.56—16.58
Secară pe Aprilie	13.60—13.62
Ovăs pe Aprilie	15.52—15.54
Cucuruz pe Mai	13.70—13.72
Grâu de toamnă pe 1906	16.50—16.52

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158.—
« « « mic	« 160.—
« brut « mare	« 156.—
« « « mic	« 158.—

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 klg.	Cor. 15.50—15.60
« 79—100 «	« ————
Secară: 100 «	12.20—12.30
Orz: 100 «	13.50—13.60
Ovăs mercantil 100 klg.	13.80—14.—
« cernut 100 klg.	13.30—13.30
Cucuruz nou 100 «	13.20—13.30
« vechiu 100 klg.	« ————

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klg. — — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klg. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klg. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klg. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 klg. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 klg. 116—118 fil.

Concert, petreceri.

Concertul cu dans al tinerimei române din Budapesta. Joi în 8 l. c. a avut loc serata aceasta. Concertul și dansul au reușit bine, iar în privința succesului material, socoțile probabil, încă vor da un cșcedent frumos.

Mai întâiu concertul. El a avut loc în sala mărișoară a palatului societății funcționarilor. Totuși sala era plină.

Contrar obiceiului, programa a fost lipsită de puncte literare mai potrivite cu caracterul societății «Petru Maior» în a cărei folos a fost organizată serata. Cu puținele noastre mijloace de cari dispunem noi Românii de aici, este foarte anevoie de-a umplea programa unei seri întregi cu bucăți muzicale bine executate. Ca o urmare firească punctele concertului au fost de o valoare destul de inegală.

Câtă depărtare dela orchestra societății «Petru Maior» care prin forța împrejurărilor nu se poate ridică peste nivelul orchestrelor de felul acesteia și până la bucățile cântate de dșoara Valeria Papp. Este distanța dintre diletantism și artă adevărată, care îți umple și stăpânește pe-o clipă tot sufletul.

Să procedăm deci și noi după aceeaș gradată. Orchestra societății a executat aproape cu maximumul de precizie și tehnică cu puțință la astfel de societăți bucata «O idee» de I. Murășanu și un potpuriu din «Crai nou» de C. Porumbescu. Corul a cântat foarte bine o bucată de Vorobchievic. Meritul instruirii orchestrei și a corului îi revine dlui dirigent I. Blidar.

Dl Sigismund Sida dela Opera ungurească a cân-

tat cu multă bunăvoință și cu vocea cam învăluită o bucată de Gastaldo.

O mișcare se produce de-odată în public. Pe scenă se ivește un băiețel de vre-o 12 ani, Ernestin Lengyel născut dintr'o familie românească din Sălagiu sau Sătmăr. Cu un aer de seriozitate precoce, făcând un compliment adânc și draguț el se așează la pian. Fără a ne da timpul de-a ne obicinui cu vederea lui, el începe o simfonie de Beethoven. Cu o fabuloasă măiestrie a tehnicei, cu un natural sentiment just și cu adâncirea întregului său suflet, el pune tot mai mult în uimire publicul. Absorbit de cântecul său propriu el pare a uită unde se află și când se scoală să mulțumească pentru ropotul de aplauze el face aceleași complimente nostime prin seriozitatea lor învățată.

Dșoara Valeria Papp acompaniată de dșoara Bianca Echert a avut un succes deplin și mare cu cântecele «Nina» și «Tri giorni» de Pergolese «Zigeunermädchen» de Slausky etc. Este o voce de un admirabil metal, lipsit de orice zgură, cântată cu o neasămănată putere care ar fi umplut o sală de trei ori așa de vastă. Ea își poartă glasul cu aceiaș măiestrie, înleznire și siguranță dela tonurile cele mai de sus până jos, lunecând la un piano și pianissimo care sună vag și învăluit ca un ecou ce se pierde prin codri și este de efect admirabil.

După concert, dansul foarte animat și vesel a durat până în orele de dimineață. Dl Matei Lazin stud. în medicină a instruit cu multă osteneală un grup de studenți învățându-i «Bătuta și Călușerul» (selăgenesc) și Hora Călușerului. Strâns într'un cerc oval, publicul a privit admirând mai ales costumele aduse dela Sibiu. După dorința fostului deputat Szemeré Miklós care venise și el, călușerii au repetat, de astădată cu siguranță și mai mare, jocurile naționale cari au obținut admirația cunoscutului sportsman.

Romana și cvadrilul jucate de 60 de perechi între cari și mai multe dșoare din familii ungu-rești de-aici, pe cari dl Dr. Gh. Bilașcu, patronul petrecerii, a avut ideea nimerită de-a-le introduce în societatea românească de aici.

Intre oaspeți am remarcat pe PP. SS. LL. Episcopii N. Popea și I. Pap, P. C. Sa archimandritul Hamzea, d-nii Iosif Cal, Partenie Cosma (cu familia) I. de Pușcariu etc.

Posta administrației.

G. Onciu, paroh în Surduc. Am primit 20 cor. Abonamentul e plătit până la 1 August 1906.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: *Cunoașterea pământului și gunoirea lui* de Th. A Bogdan.

A apărut: ALBINA, revistă populară. Apare în fie-care Duminecă.

Se află de vânzare la administrația «Tribunei» *Năvăliri barbare*, de L. Bolcaș. Prețul 1 cor. plus 10 fileri porto.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Slăbiciunea bătrânețelor

seu slăbiciuni cari provin din alte cauze, ca oboseală după boale, sau la copii mici, la eșirea dinților se pot delătura cu succes, folosind EMULSIUNEA lui SCOTT. EMULSIUNEA lui SCOTT constă din cea mai fină untură de de pește medicinală norvegiană amestecată cu Hyppophosphiți de var și natron. EMULSIUNEA lui SCOTT nu este greșoasă, din contră are un gust bun, și ușor de mistuit pentru ori și cine, de oarece în urma pregătirei după sistemul lui SCOTT, uleul trece ușor în organism, fără cea mai mică greutate. Pescarul cu batogul cel mare este semnul de garanție al procedurii vevitabile a lui Scott.

Se poate căpăta în ori ce apotecă.

Cu provocare la această zi, pe lângă trimiterea a unor timbre de 75 fileri, trimiț fără altă cheltuială 1 sticlă de probă.

Apoteca orășanească a lui Emil Budai
Budapesta, IV., strada Vác nr. 34—50.

Prețul unei sticle originale e de 2.50 cor.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratu-lui public ca în

B-E-R-E-R-I-A

din Hotelul Central, strada Salacz am introdus următoarele prețuri ieftine

D-E-J-U-N:

rărunchi cu creeri . . .	24 fil.
papricaș de vițal . . .	» »
Cârnăței cu hrean . . .	» »
Carne bătută . . .	» »
Gulaș săcuesc . . .	» »
Plămâni acriți . . .	» »

Prânz 3 plese:

Supă, rasol și mâncare groasă
cu carne sau aluat . . . 80 fil.

Cină două plese:

O friptură și aluat sau caș . . . 80 fil.

Beuturi:

Una criglă de bere Pilzen . . .	34 fil.
Un pocal » » » . . .	22 »
O criglă » » Dreher de Kő-	
bánya crigla	30 »
pocalul	20 »
O litră de vin alb dela promontorul	
Miniș	90 »
Pe lângă prețuri moderate se acordă vipt	
cu luna.	

Cu toată stima

Nagy Lajos,
hotelier.

Află aplicare momentană

2 culegători tipografii
buni

în Tipografia «Tribuna».

La administrația „Tribunei” să află de vânzare următoarele cărți:

„La Roma” de Russu Ștrianu	Cor. 2.— plus 10 fil. porto
„Povestiri și schițe” de S. Secula	1.— „ 5 „ „
„Nuvele” de Emil Zola	Cor. 0.40 „ 5 „ „
„Școlarul declamator”	„ 0.50 „ 5 „ „
„Stropi de roaună”	„ 1.— „ 10 „ „
„Aur” Const. Hodoș	„ 1.50 „ 10 „ „
„Telegrama” farză în 8 acte	„ 0.80 „ 8 „ „
„Amicul Poporului” T. Vuiculescu	„ 1.— „ 10 „ „

Dacă suferi de reumă și răceală, nu căuta alt medicament și cumpără o sticlă de **Dr. Flesch** spirt de reumă de reumă și răceală, care vindecă reuma, răceala, durerea de mână, picioare, spate și șele, slăbirea mânilor și picioarelor, durerile iscate din bătaie, eforturi, scintiri și umflăturile, mai în grabă de cât ori-ce alt medicament. Influența se poate vedea în timpul cel mai scurt, chiar și la morburile vechi la cari n'a folosit nici scaldă nici alt medicament. Se poate căpăta la inventatorul și la pregătitorul lui **Dr. Flesch Emil** apotecar „Magyar Korona“ GYÖR — Baross-ut Nr. 24. Budapesta, magazinul prim în apoteceile lui Török Iosif Budapesta VI. Király-u. 12. și Andrássy-ut 26 O sticlă de 1½ delitre 2 cor. La o folosire mai îndelungată, pentru o sticlă „familiară“ prețul 5 cor., din care 2 sau 3 la dispoziție le trimitem pe lângă ramburs poștal.

Doamnelor!

Fiește-care damă se poate convinge personal, cât de ieftine, de fine, bune, și cât de durabile sunt **corsetele de ultima modă** ce se pregătesc în atelierul meu. Am în deosebi corsete gata, și le vânz pe prețuri în adevăr reduse. Bandage pentru susținerea abdomenului, pregătesc după măsură. Cei din provincie, pot cere îndrumări.

Cu stimă

Pilcz Irma, Arad

Deák Ferencz-u. 30.

BANCA NATIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARA.

ACTIV

1905
19 Februarie

66733488
3676701
34830688
11788038
11999940
14731258
1704546
5638889
569109
305933
83451790
23897311
16186985
275514676

12000000
19546217
2923784
157296720
296165
83,451.790
—
275514676

46870488 Reserva metalică Aur . . . 75357989
19863000 „ trate Aur . . . 31125000
Argint și diverse monete
Portofoliu Român și Străin
) Impr. contra ef. publice 4810200
„ „ „ „ in cont curent 20120524
Fonduri publice
Efectele fondului de rezervă
„ „ „ amortisarea imob. și material
Imobili
Mobilier și Mașini de Imprimerie
Cheltueli de Administrațiune
Deposite libere
Compturi curinți
Compturi de valori

PASIV

Capital
Fondul de rezervă
Fondul amortisării imobilelor și material
Bilete de Bancă în circulațiune
Dobânzi și beneficii diverse
Deposite de retras
Compturi curinți

Scomptul 5%
) Dobânda 6%

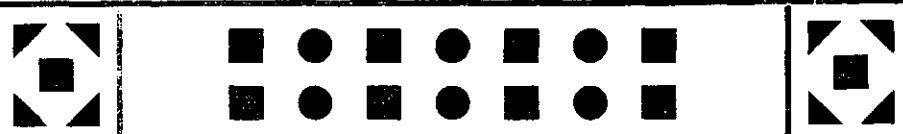
1906

11 Februarie 18 Februarie

106899588	106482989
1524400	1594979
58100300	59615002
24805017	24930724
11999924	11999924
14983507	14983507
2914292	2914292
5767996	5767996
600722	600841
242574	329803
86063767	86404457
11736245	8621010
24952417	24417259

350590749 348662783

12000000	12000000
21034186	21034186
3105044	3105044
228073660	225753130
314092	365966
86063767	86404457
—	—
350590749	348662783

PREDARE DE CAFENEA.

Cu onoare aduc la cunoștința marelui public că am cumpărat

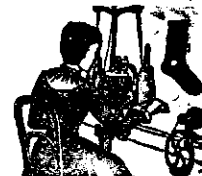
Cafeneaua „Korona“

și din nou aranjată o voi deschide Duminică în 25 I. e. în mod sărbătoreasc. Pentru un serviciu prompt și iute, — pentru curățenie perfectă și beuturi bune și curate, garantez.

Cerând binevoitorul sprljin semnez, cu deosebită stimă: **STEFANOVICS MIHÁLY.**

5 Cor. și . mai ..mult.. pe . zi!

Societatea de cioraperie de casă.

Se caută persoane de ambele sexe, la mașina noastră. Lucru simplu și iute, — pentru întreg anul acasă. Nu se cere nici o cunoștință de mai nalate. Depărtarea nu are a face. Lucrul îl cumpărăm noi.

Societatea de mașini pentru cioraperie pentru lucrat acasă.

THOS. H. WHITTICK & Co.,

Budapest, IV. Havas-ateza 3—365.

PRAG, Petersplatz 7,—865.

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsei de apetit, contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpuriu, la sgărietură, la scrinteli și ruperi de oase, contra reumei și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3.— francat.

Pastilele — SENECA

Medicină sigură contra tusei, troanei, răcelii, influenței. Cutia 1. Cor., 10 cutii franco 8. Cor.

Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szűz Mária.** gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

Centauria! Cel mai minunat întăritor de stomac!

Depărtează frigurile stomacale, colicele, lipsa de scaun, diaree, răceli și multe alte boale diferite.

O scrisoare de mulțămire.
Stimate domnule apotecar! Pentru admirabila DV tee întăritoare de stomac nu Vă pot mulțumi din destul și regret că nu o pot recomanda în deajuns pentru a fi cunoscută binefacerea ei. Doi colegi ai mei Vă vor comanda zilele astea câte-va pachete din teea „CENTAURIA“. Eu Vă mulțumesc și Vă rog a-mi mai trimite încă un pachet mare pentru aceste 2 cor. Cu stimă: Iona Luca, inv.

IN ATENȚIA CELOR CE ZIDESC!

Wandracsek Ignác

zidar calificat și antreprenor de zidiri

Arad, strada Válászó nr. 62. b.

Se recomandă p. t. publicului din loc și provincă, pentru orice fel de lucrări în această branșă, ca: case de chirie, case particulare, vile și zidiri economice, asemenea primește și reparare ade zidiri vechi, pe lângă garanță și prețuri foarte eftine.

Planuri și bugete face pe prețuri convenabile.

Ultoi de vii soiu curat

ultoi cu rădăcină din cele mai bune
 ❧ soiuri pentru vin și delicatose ❧

recomandă spre cumpărare

Domeniul Hámory

pe lângă bani gata. Preoții și învățătorii primesc cu preț scăzut de 5%.

Detalii se pot afla în Arad, strada Deák Ferencz nr. 3.

Telefon 229.

HEGEDÜS ÁRMIN

ARAD

PIAȚA „SZABADSÁG” : : : Nro. 17.

(vis-à-vis de sta-
tua martirilor.)

CASA DOCTORULUI SCHWARTZ.

Încă n'ai văzut?

magazinul de
stofe de haine
pentru femei

Hegedüs Ármin?

— Neconționat! ostenește-te până acolo înainte de ce ți-ai fi cumpărat cele de lipsă pentru primăvară! —

— Mare asortiment, de unde se poate cumpăra ori-ce fel de materiale țesute, ca: stofe pentru haine, pânză, chiffon, etc.

Prețuri mari eschise. Prețuri solide
effine.

Roș să priviți galantarul meu.

Cu deosebită stimă:

HEGEDÜS ÁRMIN.

Deschidere de prăvălie nouă!

Am onoare a aduce sub Nr. 1 din strada Atzél Péter, vis-à-vis cu intrarea teatrului am deschis la cunoștința on. public, că

un magazin

corespunzător cerințelor moderne.

Magazin bogat înzestrat cu tot felul de

sticlării, porcellan, lampe, cadre
și sticlării de edificii

se execută în chipul cel mai prompt. Asortiment mare în cele mai noi articole de lux, de argint-China. Arangamente de restaurante și cafenele. Articole de menaj și culină.

Roagă pentru sprijinul on. public

cu distinsă stimă:

Fabricile unite de sticle din Ungaria

soc. pe acții.

Telefon 429.